І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь ...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5837

РІК LXXII. Ч. 190. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 13-го ЖОВТНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER, 13, 1965 No. 190. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 12 жовтня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

НА КОСМІЧНУ ПРОГРАМУ В 1967-му РОЦІ ВИМАГАЮТЬ ПОНАД $5 БІЛЬЙОНІВ. Цілий бюджет в 1967-му році має винести коло $110 більйонів, бо значно збільшилися видатки на війну у В'єтнамі та боротьбу проти вбогости. Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація покищо не предложила пляну, що треба б робити, коли вдасться першим астронавтам дістатися на Місяць і назад вернутися на Землю. Треба б мати програму, як використати той успіх із здобуття Місяця. Частину фондів, які Конгрес схвалить в 1966-му році, мала б Космічна Адміністрація зужити на підготовку плянів праці по здобуттю Місяця.

НАЙВИЩИЙ СУД ЗДА ВІДКИНУВ АПЕЛЯЦІЮ, ЯКА ДОМАГАЛАСЯ СКАСУВАННЯ ЦЬОГОРІЧНИХ ВИБОРІВ до стейтової Леґіслятури в стейті Ню Йорк на основі нових виборчих округ, які схвалила стейтова Леґіслятура, що мала республіканську більшість. Внаслідок такого рішення Найвищого Суду ЗДА вибори до стейтової Леґіслятури відбудуться 2-го листопада. Сенатори і асемблімени будуть вибрані на один рік, і вони мають вирішити справи розподілу на виборчі округи згідно з рішенням Найвищого Суду ЗДА, який домагається, щоб виборчі округи були визначені на основі числа виборців. Збільшення числа населення в містах спричинило те, що давніше викроєні виборчі округи мали більше число виборців від сільських округ.

ЄЙЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПОВІДОМИВ ПРО ЗНАЙДЕННЯ МАПИ СВІТУ З 1440-го РОКУ, це значить перед відкриттям Західньої Півкулі, але на цій мапі зазначена вже Америка. З цього виходить, що правдою є те, що норвезькі моряки ще в 11-ому столітті заплили до Західньої Півкулі і відомості про деякі частини Америки передали були европейській науці. На цій мапі світу ясно нарисовані Европа й Африка, менше виразно Азія, а з Америки чітко зазначена Гренляндія і далі від неї на південний захід Америка, яка виглядає як острів вдвоє більший від Гренляндії. Цю мапу знали вже в 1957 році, але про неї не повідомляли, поки англійські й американські науковці не ствердили її автентичности. Італійське Історично-Наукове Товариство в Ню Йорку обіцяє довести неслушність Єйльського університету.

11-го ЖОВТНЯ ДО МАЯМІ, ФЛОРИДА, ПРИБУВ ВЖЕ ТРЕТІЙ ЧОВЕН ІЗ КУБИНСЬКИМИ ВТІКАЧАМИ, в якім було 15 втікачів. Кубинці використовують дозвіл диктатора Кастра та якнайскорше залишають Кубу, переселюючися до ЗДА. Один із втікачів заявив, що Кастро не хоче давати дозволу на виїзд молодим юнакам, які могли б бути вояками. Кастро не дав відповіді на пропозицію ЗДА, переслану [illegible] амбасаду, яка заступає американські [illegible] ЗДА пропонували, що американські кораблі і літаки можуть прибути до Куби та вивезти всіх тих, які бажають виїхати. Гаванське радіо повідомило, що Кастро буде вивозити еміґрантів так, як він уважає за відповідне.

У СВІТІ

ПАПА ПАВЛО VI ВИСЛОВИВСЯ в листі до кардинала Тіссерана проти публічної дебати на Вселенському Соборі про обов'язок целібату для римо-католицького духовенства. Папа і більшість Собору є за збереження цього правила. Зате Собор прийняв 2.125 голосами проти 13 проєкт декрету про полегшення й більше усучаснення життя та звичаїв в манастирях і монаших Чинах.

У ПАРЛЯМЕНТАРНИХ ВИБОРАХ В ТУРЕЧЧИНІ виграла опозиційна Партія Справедливости, здобувши — за неповними ще обрахунками — 260 мандатів у 450-членному парляменті. Це партія права, консервативна, заснована після розв'язання колишньої Демократичної партії Аднана Мендереса, якого повішено після військового перевороту в 1960 році. Народна партія — центральна, з нахилом до лівиці, — що її лідером був 82-літній генерал Ісмет Іноні, має 140 мандатів. Національна партія 22, а дві ліві партії 23. Новим прем'єром буде Сулейман Демірель.

БРИТІЙСЬКИЙ УРЯД ЗАПРОПОНУВАВ прем'єрові автономного уряду Родезії перевести нову конференцію, в якій були б заступлені також представники автохтонних чорних націоналістів та племінних ватажків. Британський прем'єр перед тим уже недвозначно загрозив Родезії санкціями і політичними репресіями, якщо теперішній білорасовий автономний уряд Родезії проголосить її самостійність на власну руку, без згоди збоку Лондону. Родезійський прем'єр Айен Д. Смит, який спирається на 220.000 білих, нехтує аспіраціями 4-ох мільйонів автохтонних чорних, задовольняючись „льояльністю" племінних ватажків, що їх сам фінансує. Нова розмова прем'єра Вільсона з Айеном Смитом була безуспішна. Генеральна Асамблея ОН прийняла гостру резолюцію проти політики Смита.

ЛЕВ Л. ТОЛКУНОВ НАЗНАЧЕНИЙ на нового головного редактора московських „Ізвєстій". Він працював в апараті партійного Секретаріяту, а ще перед тим був керівником східньо-европейського відділу у „Правді". Після того, як у жовтні минулого року, після упадку Хрущова, звільнено з становища головного редактора „Ізвєстій" зятя Хрущова Алексєя Аджубея, головним редактором був Владимір Стєпаков, але його теж викинули і він тепер є на партійному збіговищі в Уруґваї.

ПРЕЗИДЕНТ ГЕНЕРАЛЬНОЇ АСАМБЛЕЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ, АМІНТОРЕ ФАНФАНІ, ВПАВ минулої неділі на вулиці, позковзнувшись на мокрому тротуарі в горішній частині Мангеттену в Ню Йорку, і надірвав собі мускул у правій нозі. Його перевезли до недалекого Колюмбійсько-пресвитеріянського Медичного Центру, де наклали на ногу ґіпсову перев'язку. Можливо, що прийдеться перевести операцію. Фанфані вертався з приватних відвідин. Генеральний секретар ОН У Тант скликав на нараду 17-ох віце-президентів, які під час недуги Фанфані будуть черґуватися у керуванні нарадами Асамблеї.

ДО ПАРИЖУ ПРИЇДУТЬ В ЦЬОМУ ТИЖНІ віце-президент Єгипту маршал Абдель Гакім Амер і віце-прем'єр, кол. міністер закордонних справ Махмуд Фавзі з 5-тиденними відвідинами, під час яких будуть прийняті президентом де Голлем та переведуть розмови з прем'єром Помпіду, міністром закордонних справ Кув де Мурвілем і іншими французькими державними мужами. Це перші відвідини єгипетських делеґатів від 1956 року, коли-то Франція й Британія перевели невдачний воєнних похід проти Єгипту.

Президент конферував із Раском і Гомфрі

Вашингтон. — 11-го жовтня президент Джансон вперше сам зробив кілька кроків по кімнаті, ніким не підтримуваний. Хоч лікарі рекомендують пацієнтові якнайменше займатися державними проблемами тому, що він потребує відпочинку, але Президент не є послушний і просив Раска про візиту і конферував також із віце - президентом Г. Гомфрі. Раск приніс Джансонові побажання від совєтських шефів: прем'єра Косиґіна, шефа Комуністичної партії Л. Брежнєва та президента Мікояна. Ці побажання швидкого видужання приніс до Державного Департаменту совєтський амбасадор Добринін. Раск інформував Президента про світові події та про свою зустріч із міністрами закордонних справ в Об'єднаних Націях. Раск обговорював із Президентом також справу Індонезії та Родезії, яка бажає проголосити незалежність, хоч проти цього виступає Англія. Раск заявив журналістам, що він вдоволений із швидкого видужування Президента. — „Президент почувається добре і випочатий", — сказав державний секретар. Президент вранці в понеділок 11-го жовтня почувався недобре, бо не міг вночі спати, але пізніше він заснув і по полудні почувався вже дуже добре. Президент споживає харчі дожильно, але в понеділок вже прийняв більше харчів доусно і він спожив рідку кашку тапіока та два яйця на м'яко. Лікарі віднялн від живота пацієнта дві тюбки, які були в тих місцях, де лікарі зоперували жовчевий міхур і один камінчик. Лікарі домагаються, щоб Президент залишився в шпиталі хоч 10 днів. Із віце-президентом Гомфрі Президент обговорював лет астронавтів в цьому році та працю Конґресу, який має ще на цій сесії вирішити деякі законопроєкти.

Сенат відмовився припинити обструкцію проти скасування закону про право на працю

Вашингтон. — Сенат 11-го жовтня більшістю 47 до 45-ох голосів вирішив не припиняти дискусії над законопроєктом про скасування 14 Б пункту робітничого закону про так зване право на працю. Вислід цього голосування свідчить про те, що цьогорічна сесія 89-го Конґресу не вирішить цієї справи, бо республіканці ведуть обструкцію, промовляючи без жадного обмеження, а Сенат хоче піти на заслужений відпочинок, працюючи від початку січня. Щоб припинити дискусію — треба б більшости двох третіх голосів, якої не вдасться знайти. Гадають, що сенатори промовлятимуть проти цього проєкту до кінця цього тижня, а після того буде ще одна спроба припинити обструкцію, і коли вона не вдасться, тоді провідник демократів в Сенаті, сенатор М. Менсфілд вирішить залишити справу скасування закону про право на працю на другий рік, хоч це буде поразка Уряду, який обіцяв робітничим організаціям, що Конґрес ще на цій сесії схвалить цей проєкт.

Митрополит Германюк інформує про працю Ватиканського Собору

Вінніпеґ, Канада. Місцевий католицький тижневик „Поступ" з 10-го жовтня ц. р. подає, що Митрополит Укрїнської Католицької Церкви в Канаді ВПреосв Максим Германюк, бажаючи бути „в постійному зв'язку із своїми вірними та інформувати їх про враження, праці і поодинокі моменти" з нарад Другого Ватиканського Собору, надсилає для щотижневих радіопрограм Централі Українців Католиків свої статті, в яких і подає свої інформації. В першій з цих статтей, передрукованій в „Поступі", Митрополит Германюк м. і. інформує, що в працях Собару беруть активну участь усі українські католицькі Владики під проводом Блаженнішого Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа Сліпого, разом 17 Владик, та два закарпатські Владики із ЗДА й один Владика, Преосв. Николай Дудаш, з Мадярщини, який уперше міг прибути на теперішню сесію Собору. Митрополит Германюк дальше інформує, що українські Владики, поза загальними сесіями Собору, працюють ще як члени Української Єпископської Конференції, „бо в часі цієї останньої сесії Собору вони постановили вирішити всі важливіші питання нашої Літургії — як питання живої української мови в усіх наших Богослуженнях, скорочення богослужебних текстів і т. д. — та різні питання нашої церк. дисципліни".

● **Президент Ірляндії Імон де Валера** скінчить в четвер цього тижня 83 роки. Коли б він захотів кандидувати знову і розпочати нову каденцію 1 січня 1966, то скінчив би її на 91 році життя. Однак він майже осліп і вже дуже кволий. Де Валера є пів-леґендарною постаттю, як один з перших революціонерів, що повели боротьбу проти Британії за самостійність Ірляндії. Вона все ж нині поділена.

Ганна Шерей виступає з концертом української пісні в еміґрації

Ню Йорк. — Заходом Об'єднання Українських Письменників „Слово" відбудеться в суботу 16 жовтня ц. р. о год. 7-ій веч. концерт відомої української співачки Ганни Шерей під гаслом „Українські композитори й українська пісня в еміґрації". Проводитиме вечором, як конферансьє письменник і гуморист Іван Керницький-Ікер і музичний супровід виконуватиме піяністка Калина Чічка - Андрієнко. У програмі концерту Ганни Шерей передбачені пісні, що їх авторами були композитори: М. Фоменко, В. Кіпа, З. Лисько, о. І. Заяць, А. Рудницький, І. Білогруд, В. Грудин, Г. Китастий, І. Недільський, В. Безкоровайний, І. Соневицький, С. Сапрун, З. Маркович, С. Євсевський, С. Шпєх, А. Гнатишин, В. Шуть, О. Бобикевич, В. Гавриленко. Більшість із творів написані спеціяльно для концерту і будуть виконані вперше. Увесь чистий прибуток з концерту призначений на Літературно - Допомоговий Фонд Письменників в еміґрації, що його створено старанням Об'єднання Українських Письменників в екзилі „Слово". Відбудеться концерт у великій залі УНДому в Ню Йорку при 142 Другій Евню.

Ганна Шерей

АНТИКОМУНІСТИЧНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ЯКАРТІ

В столиці Індонезії Якарті відбуваються бурхливі антикомуністичні демонстрації. На фото вгорі: демонстранти йдуть походом на головну кватиру комуністичної партії. Внизу: румовища цієї ж головної кватири після здемолювання її демонстрантами.

ВІЙСЬКА ЗДА Й ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ ОКРУЖИЛИ 5 ПОВСТАНСЬКИХ КУРЕНІВ

Сайґон. — Великі частини американського і південно - в'єтнамського війська переводять дбайливо підготовану операцію — окруження з усіх сторін верховинної кітловини на північний схід від місцевости Анхе, де — за вістками розвідки — перебувають 5 куренів північно - в'єтнамської 325-ої дивізії. Американські війська зайняли три горби на заході тієї кітловини, з яких можна контролювати кітловину аж до рвучкої ріки на сході. На півночі сильні застави створило південно-в'єтнамське військо, а на півночі висадився ескадрон 1-ої Кавалерійської Дивізії. Від сходу мають прочищувати терен два південно-в'єтнамські полки і гнати ворога в наставлену для нього засідку. Сподіваються, що в тій операції згине кількасот комуністів та що багато їх дістанеться в полон. Бриґада Першої Кавалерійської Дивізії, увійшовши в контакт з ворогом, вбила в короткому бою 70 комуністів і кругло 100 взяла з полон. Обсерватори з американських літаків і гелікоптерів бачили, як комуністи старалися забрати з собою десятки вбитих своїх товаришів. Першою познакою, що та околиця є місцем зосередження поважних сил, між ними куренів реґулярної північно - в'єтнамської піхотної дивізії, було насильне мобілізування комуністами місцевих селян до транспортування поважних запасів рижу вузькими доріжками, що вели в сторону Лаосу. Коли розпалилась ця битва — змобілізовані комуністами селяни масово кидали мішки з рижом і втікали в напрямку до своїх сел. Американські військовики звертають увагу на ту операцію, як на ще один доказ, що ініціятива у війні проти комуністичних партизанів у Південному В'єтнамі перейшла до рук американців та що ситуація комуністів, які все ще контролюють яку четвертину країни, стає щораз важча. Офіційно повідомлено, що число американських вояків в Південному В'єтнамі було на минулу неділю 144.784. Припускають, що до кінця цього року воно дійде до 200.000. Комуністичні партизани перейшли знову до тактики індивідуальних і збірних актів терору, засідок на невеликі військові одиниці, замінування шляхів, наскоків на невеликі військові станиці.

Тронько в Об'єднаних Націях по-українськи лаяв Америку й вихваляв СССР

Об'єднані Нації, Н. Й. — Як уже коротко коментовано у вчорашньому виданні „Свободи", голова делеґації Української ССР на теперішній сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, Петро Тимофійович Тронько, який є рівночасно заступником голови Ради Міністрів УССР, якого нема, виголосив в Об'єднаних Націях минулого четверга, 7-го жовтня, свою промову українською мовою. В Об'єднаних Націях признається за офіціяльні п'ять мов: англійську, французьку, еспанську, російську і китайську і цими мовами, звичайно, послуговуються. Проте, головам держав чи головам урядів признається право говорити своєю рідною мовою і з того права скористав П. Т. Тронько. Текст його промови в неофіціяльному англійському перекладі передала для преси окремим повідомленням постійна місія Української ССР в ОН і з цього тексту виходить, що Тронько віддав найбільше уваги обвинуваченням Америки за „аґресію", „імперіялізм", „втручання у внутрішні справи" інших держав і подібне, та прославлюванням „могутнього Совєтського Союзу". Один, кінцевий уступ у промові Тронька відноситься до щорічного відзначування в Америці роковин проголошення незалежности Української Народної Республіки.

На цю тему Тронько дослівно говорив (подаємо в перекладі з англійського перекладу): „Українська Радянська Соціялістична Республіка є суверенною і вільною державою у великій братній сім'ї совєтських республік. Ми, українці, можемо тільки висловити своє здивування та обурення з приводу того факту, що в Сполучених Штатах організується офіціяльно кожного року похоронні поминки (фюнерал ріпест) для антинародного режиму, що його український нарід викинув на смітник історії пізсторіччя тому. Наш уряд, наш нарід кваліфікують ці акції деяких кіл США як втручання у внутрішні справи української держави. Ми згадуємо про це, бо такі акції несумісні із чартеровими зобов'язаннями держав-членів..."

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ПРЕЗИДІЯ КУК ВІДБУЛА РОЗМОВУ З ПРЕМ'ЄРОМ КВЕБЕКУ

Вінніпеґ. — Тижневик „Український Голос" в числі з 6 жовтня ц. р. подав повідомлення такого змісту: Користаючи з об'їздки прем'єра Квебеку — Жана Лесажа — по західній Канаді і його перебування при кінці минулого тижня у Вінніпеґу, Президія Комітету Українців Канади відбула з ним півторагодинну розмову в неділю, 3 жавтня, в готелі Форт Геррі в Вінніпеґу. Розмова була наскрізь відверта й оберталась навколо питання навчання мов як французької, так і української. Прем'єр Лесаж виявив багато зрозуміння і симпатій до культурних аспірацій українців Канади, неодноразово підкреслюючи, що збереження мови є конечне для збереження культури.

ТАНЦЮВАЛЬНА ГРУПА З ГЕМСТЕДУ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВЦІ

Ню Йорк. (О. С.). — В середу, 6-го жовтня ц. р. в павільйоні стейту Ню Йорк на Світовій Виставці виступала з великим успіхом перед численно зібраною публікою танцювальна група католицької церкви св. Володимира з Гемстеду під керівництвом п-ні Мілі Осеєнко. Група виступала двічі, о год. 12:30 і 3,25. Названа група танцюристів складається з 110 осіб, починаючи від дітей з 6-го року життя і поділена на три відділи. Численно зібрана публіка оплескувала з захопленням молодих танцюристів. Заповідач постійно підкреслював при кожній точці українську національність танцювальної групи і її вчительки. П-ні Міля Овсеєнко, роджена в Америці, була ученицею В. Авраменка.

ДЕВ'ЯТА ВИСТАВКА ЖІНОЧОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ТВОРЧОСТИ

Ню Йорк. — 64-ий Відділ Союзу Українок Америки в Ню Йорку влаштовує цього року, як і минулими роками, уже дев'яту з черги Мистецьку Виставку Жіночої Творчости. Буде відбуватися виставка в кімнаті ч. 31 Українського Народного Дому при Другій Евню, починаючи від 17 до 31 жовтня, в суботи і неділі від год. 12 до 9 веч. і в четвер та в п'ятницю від 7 до 9 вечора. Відкриття виставки відбудеться в неділю 17 жовтня ц. р. о год. 1-ій по пол.

ВИСТАВКА МАЛЯРСЬКИХ ПРАЦЬ МИСТЦЯ КЛИМА ТРОХИМЕНКА ПРОДОВЖЕНА

Ню Йорк. — Влаштована Об'єднанням Мистців Українців в Америці, відділ в Ню Йорку, виставка малярських праць відомого українського маляра із Філядельфії Клима Трохименка, буде продовжена до неділі 17 жовтня ц. р. включно. Відбувається виставка в залях Літературно-Мистецького Клюбу при 149 Друга Евню в Ню Йорку і відвідувати її можна в суботи від 12-ої до 9-ої веч., в неділі від 10-ої до 9-ої веч., в інші дні від 7-ої до 9-ої веч.

„Вибрані поезії" Вадима Лесича появилися окремим книжковим виданням

Ню Йорк. — Під фірмою Об'єднання Українських Письменників „Слово" появилася тут велика, 212-сторінкова книжка „Вибраних поезій" видатного еміґраційного поета Вадима Лесича, відомого в українській літературі теж під псевдонімами Ярослав Ярий і Ярослав Дригинич. Збірка охоплює поезії 1930 - 1965 років, вибрані із збірок „Сонцеблиски" (1930), „Відчиняю вікно (1932), „Різьблю віддаль" (1935), „Ліричний зошит" (1953), „Поезії" (1954), „Розмова з батьком" (1957), „Крейдяне коло" 1960, „Кам'яні луни" (1964), як також поему „Напередодні" (1960). Включено до збірки теж декілька поезій нових і давніших, що не входили до збірок. Тексти поезій подекуди виправлені і відредаґовані автором. Видано книжку в твердій полотняній обкладинці з надписами Роксоляни Гіліцінської і з портретом Вадима Лесича у виконанні мистця Любослава Гуцалюка. Появилася книжка завдяки ініціятиві та жертвенності Олександра і Наталії з Коритків Рицарів.

Михайло Стеблецький, постійний дописувач „Свободи", помер нагло в Джерзі Сиiті

Джерзі Сиіті. — Минулої неділі, 10-го жовтня, під час паради товариств Святого Імени, помер нагло на удар серця один із найактивніших провідних діячів цього Т-ва при місцевій українській католицькій церкві св. апп. Петра і Павла, Михайло Стеблецький. Покійний був постійним дописувачем до англомовного „Українського Тижневика". Помер на 49-му році життя, осиротивши матір, братів і сестру. Похорон відбудеться в четвер, 14-го жовтня, о год. 9-ій рано з похоронного заведення Івана Ковальчика до місцевої української католицької церкви й опісля на цвинтар Святого Хреста в Північному Арлінґтоні. Заупокійні панахиди відправляються у вівторок і в середу в похоронному заведенні о ґодині 7:30 ввечері. Ненадійна смерть цього члена 287-го Відділу УНСоюзу „Сини України" та члена інших українських організацій і установ, викликала глибокий жаль і смуток у цілій громаді, що збереже пам'ять про Покійного назавжди.

„Даджерс" здобули третю перемогу у „Світових Серіях" бейсболу

Лос Анджелес. — Дружина місцевих „Даджерс" розгромила високим вислідом 7:0 суперників „Твінс" з Міннесоти у п'ятих змаганнях „Світових Серій" бейсболу. Це була третя перемога „Даджерсів у „Серіях", і їм бракує до осягнення чемпіонату ще одної перемоги. Але досі у п'яти відбутих грах „Світових Серій" переможцями виходила кожний раз дружина господарів, яка як виходить грає краще на своєму стадіоні, а шості і, коли буде потрібно, сьомі змагання відбудуться в середу і четвер 13-го і 14-го жовтня на Метрополітальному Стадіоні „Твінс" у Блумінґтоні, Мінн.

Героєм останньої зустрічі і високої виграної „Даджерсів" був кидач Сенді Кофакс, який своїми цільними метами не допустив до здобуття ніодного пробігу „Твінс" і дозволив їм лише на чотири удари. „Даджерс" здобули свої пробіги завдяки чотирнадцяти ударам у цих п'ятих змаганнях.

● **Віце-адмірал Пол Блекбери хворий у шпиталі в Токіо.** 56-літній адмірал є комадантом могутньої американської Сьомої Фльоти на Тихому океані, частина якої бере тепер участь у війні проти комуністичних повстанців у Південному В'єтнамі. Адм. Блекбери дістав запалення віддихових проводів. Його стан задовільний.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. В Джерзі Сіті і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Сила демократичної системи

Відомо, що демократія — це найтрудніша державна система, бо вона вимагає розмірно високого рівня політичної свідомости та здисциплінованости широких мас народу. Демократія не може втриматися в країнах, де люди не орієнтуються в суті програм окремих політичних партій і тому готові голосувати у виборах керівних державних органів за кандидатів насправді ворожих супроти демократії, радих негайно після приходу до влади — вводити диктаторську систему. Дуже трудно зберегти демократичний устрій в країні, де в масах не вкоренилося почуття святости чесно ведених виборів, і тому кожночасні вибори проходять під знаком корупції та фальшування. Трудно закріпитися також справжній демократії в країнах, де одиниці з політичними амбіціями безпардонно використовують у свою користь сили, що ними розпоряджають — капіталу, зорганізованого робітництва, малокритичної студентської молоді, війська, поліції. З усіх цих причин трудно закріпитись демократичному ладові в деяких латиноамериканських, азійських та африканських країнах, — з цих причин провалилася була демократія молодої німецької республіки з Веймарською конституцією та демократія за Тимчасового Уряду в Росії, вихованої в коліноприклонному перед царизмом дусі.

Але там, де нарід дозрів до демократичного устрою — цей устрій найпевніший, найтривкіший, найменше податливий на всякі внутрішні та зовнішні потрясення. В історії З'єднаних Держав є на це чимало наявних доказів. Затяжна важка недуга президента Вудро Вільсона препогано відбилася на законодатній праці тодішнього Конґресу і спутала свободу рухів уряду. Проте, Америка пережила ту кризу без особливого потрясення. Те саме сталося після смерти Ф. Д. Рузвелта під кінець війни, коли на підписання Потсдамського договору мусів полетіти вже Гаррі Труман. Недугами президента Д. Д. Айзенгавера цікавився ввесь світ з уваги на популярність того лідера, але державні справи на ній не терпіли, і ні одної хвилини не було вакууму-пустки при кермі держави. Цієї пустки не було й у той трагічний день, коли із скритовбивчої руки згинув Дж. Ф. Кеннеді, що для всього закордону став наче символом молодости, сповненої творчих ідей та енергії. Ніколи це в новітніх часах не проявилась яскравіше, як у той похмурний день 22 листопада 1963 р., політична мудрість старофранцузького оклику: „Ле руа е мор — вів ле руа!" — король помер, хай живе король. І ось минулого тижня знову виявилась сила демократичної системи, в якій вищою понад окремі, навіть найцінніші особи, є воля народу.

Треба дякувати Господеві, що президент Л. Б. Джансон має такий відпорний організм, що напрочуд легко перейшов операцію жовчевого міхура з усуненням каменя. Все ж Президент впродовж трьох годин перебував під анестезією і був, хоч і короткий час, нездібний приймати будь-які важливіші рішення. А втім, коли ворожий Совєтський Союз розпоряджає сотнями міжконтинентальних ракет з атомовими стрільнами — над Америкою вічно висить загроза, яка не дозволяє на пустку у державному проводі ні на одну мить. І тієї пустки не було. Американський нарід, як і ввесь світ, був свідомий цієї тривкости устрою і тяглости влади в ЗДА. І це було джерелом спокою та довір'я всього вільного світу.

З приводу одного з'їзду

Одним із наслідків другої світової війни був великий ісход з України десятків тисяч українців — переміщених осіб і втікачів, що в різних країнах Европи шукали захисту від большевицького терору, національного та релігійного переслідування. Опинившись на чужині далеко від рідної землі, в умовах непевности свого майбутнього, українські втікачі проявили багато подивугідної активности, організованости й ініціятиви в різних ділянках політичного, господарського й особливо ж культурно-освітнього життя. По численних містах перебування української еміґрації, зокрема в таборах т. зв. переміщених осіб у Західній Німеччині, Австрії, постало багато українських культурних установ, а особливо широко розвинулося українське шкільництво, в рамцях якого діяли не тільки десятки українських народних, але й багато середніх шкіл — гімназій, що їх завершенням були Український Вільний Університет у Мюнхені, Український Сільсько-Господарський Інститут в Реґенсбурзі, українські Католицька Семінарія та Православний Господарський Інститут.

Діяльність такої широкої мережі українських шкіл була не тільки тимчасовою, обмеженою даним скупченням еміґрації чи тією або іншою генерацією української молоді, що навчалася в тих школах протягом п'яти-шести повоєнних років. Учні і студенти цих шкіл, діти українських еміґрантів, понесли набуте в цих школах знання і бажання добувати собі ширшу, високошкільну освіту також і в країни свого поселення, зокрема в З'єднані Держави Америки і Канади. Навчаючись в американських, канадійських, англійських та інших школах, учні колишніх таборових шкіл не лише завершували там свою освіту, але й здобували перші місця серед місцевої молоді. Кінчаючи середні школи, вони зараз же переходили у високі школи, і нині українська діяспора в ЗДА, в Канаді та інших країнах світу може похвалитися багатотисячною громадою абсольвентів коледжів, університетів, академій, що займають видатні становища в багатьох ділянках суспільного, господарського, наукового життя держав їхнього поселення.

Відбутий наприкінці минулого тижня на Союзівці з'їзд учнів і професорів одної з таких тоборових шкіл, — Української Гімназії в австрійському місті Зальцбурґу, яка діяла там в 1945-49, може бути наглядним прикладом, скільки могла дати й дала одна така школа для зміцнення ваги й вартости української еміґрації у вільному світі. З-поміж кількасот учнів тієї гімназії понад 50 закінчило американські і канадійські високі школи із титулами докторів і маґістрів і багато з них займають видатні становища в різних технічних спеціяльностях, включно з атомовою ділянкою й астронавтикою. Деякі ж із професорів тієї школи і навіть уже з-поміж її учнів стали професорами американських та канадійських високих шкіл. Своїм знанням, досвідом й активністю вони здобувають не лише признання для себе, але й добру славу для своєї батьківщини України, причиняючись водночас із цим до актуалізації справи її визволення всюди там, де вони живуть і працюють.

НЕ ЕВОЛЮЦІЯ, А — РЕВОЛЮЦІЯ

У жовтневому числі „Рідерс Дайджесту" старший редактор цього найпопулярнішого в світі місячника, Юджин Лайонс, автор кількох книжок про СССР і світовий комунізм, зокрема відомої книжки „Наші таємні союзники", порушує тему, яка останнім часом привертає увагу цілого ряду визначних західніх політиків і публіцистів — тему революції в Совєтському Союзі.

На цю тему появились недавно статті С. Солцберґера в „Ню Йорк Таймсі" — „Третя революція в Росії" і в „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" — „Чи зближається в Росії революція?"

С. Солцберґер базує свої статті на спостереженнях і висновках молодого науковця Михайла Михайлова, що їх опублікував він у Юґославії після кількамісячних відвідин у Москві. За цю сенсаційну, передруковану на Заході публікацію Михайлова, як відомо, уряд Тіта ув'язнив у тюрмі.

„Совєтський Союз, — писав М. Михайлов, — стоїть на порозі ґрандіозних змін, що ведуть його до революції... Партійна і державна бюрократія, коротко — комуністичний режим неспроможний буде витримати щораз зростаючого з різних сторін тиснення сил, які прагнуть політичної і ідеологічної свободи..."

„Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" подає інтерв'ю з французьким експертом від совєтських справ, полк. Мішелем Ґардером, автором історії червоної армії і совєтсько-німецької війни. В цім інтерв'ю полк. Ґардер рішуче заявляє, що революція в СССР вибухне „десь коло 1970-го року"...

„Що ми бачимо в Росії? — питає полк. Ґардер і відповідає: — Процес, що його можна порівняти із проґресуючим в людському організмі раком. Вже після смерти Сталіна ми побачили симптоми цієї фатальної недуги, але люди на Заході не звертали на них належної уваги. Тепер ми можемо спостерігати смертельні конвульсії марксистсько - ленінського режиму..."

Коментарі інших західньоевропейських експертів підсумовує згаданий вище часопис у такому стислому реченні: „Щораз дужче тиснення пари в замкненому совєтському кітлі може привести лише до вибуху".

В зусиллях обнизити це тиснення, — пише Ю. Лайонс, — комуністичні правителі вдаються до різних заходів — впорскування в совєтську економіку методів вільного ринку, матеріяльного заохочування робітників, деякого послаблення контролі над наукою, літературою і мистецтвом та ін. Але всім цим вони лише обтяжують проблеми, розкриваючи властиві комуністичній системі вади. Бо „навіть у малій дозі свобода може бути отруйною", і народи, скуштувавши її, вимагатимуть чимраз більшого.

Кремль, — пише Лайонс, — гойдається поміж „відлигою" і „приморозком". Але цей простір у маневруванні гостро обмежений комуністичною ідеологією і конечністю утримувати монополь влади. І тому, наприклад, всі реформи в сільському господарстві кінчатимуться крахом, поки залишається колгоспна система. Після 37 років її існування селяни — майже 50% населення СССР — виразно вороже наставлені до цієї форми державного феодалізму. Вони старанно працюють на своїх мізерних присадибних ділянках, даючи країні з тих ділянок майже половину молочних і м'ясних продуктів, овочів і городовини, але ненавидять працю в колгоспі і самі колгоспи.

У висліді т. зв. лібералізації останніх років,—твердить Ю. Лайонс, — ані найменшої частки влади не передано підсовєтським народам. Молодь, а передусім студентство, свідоме того, що свобода слова в СССР — пустий звук, якщо диктатура жорстоко контролює всю пресу, радіо, телевізію.

Отже, жадної надії на ступневу, мирну еволюцію совєтського режиму в напрямі до нормального суспільства немає. А ті, хто на це надіється, будують свої сподіванки на хибному розумінні характеру тоталітаризму. І скорше чи пізніше процеси тиснення мусять ударитися об кам'яний мур монополістичної влади. Цей мур може упасти лише внаслідок революції і вільного вибору народом правителів. Але це означало б загин автократії.

Годі дошукуватися в історії логіки. І революції завжди видаються „неможливими", аж поки не вибухнуть, — пише Ю. Лайонс. — Тож Михайлов, Ґардер і інші дослідники можуть констатувати лише зростаючу революційну потенцію.

У своїй книжці „Наші таємні союзники", що появилася ще в 1954 р., цей автор писав про СССР: „Там ще немає вогню, але запальні матеріяли для великої пожежі нагромаджуються, чекаючи моменту, коли зовнішні або внутрішні події кинуть на них запаленого сірника". Основною тезою тієї книжки було, що СССР від 1917 року перебуває в стані „перманентної внутрішньої війни поміж правителями і населенням". Примусова колективізація, в якій знищено мільйони людей, криваві чистки, масові ліквідації явних і уявних ворогів режиму під час і після війни — все це були окремі великі битви у безнастанній внутрішній війні.

Від того часу, — пише Ю. Лайонс, — ця війна дедалі загострюється, а запальні матеріяли нагромаджуються. Щоправда, одвертого терору вже немає, але апарат терору залишився недоторканий. Старого типу концтабори розв'язано, але масові вивози до „поправно - трудових таборів" тривають невпинно. Совєтська економіка — тяжко хвора і стоїть на межі катастрофи.

І на цьому тлі зростає серед населення дух непокори. Повоєнне покоління не хоче знати страху перед владою, що ще тяжить над його батьками. Студенти, не криючись, співають тюремних і концтаборових антисовєтських пісень, з-поміж них вилонюються з кожним днем у більшому числі непокірні, бунтівливі індивідуальності. І також молоді підсовєтські поети та письменники у своїх творах — прямо чи посередньо — валять комуністичні догми і виписують колективний акт обвинувачення режимові. Популярність того чи іншого автора стоїть у прямій залежності від його політичної відваги.

Д-р Михайлов пише в своєму проскрибованому творі, що справжній совєтський інтелектуал у душі своїй вже не може вважати себе за марксиста - ленінця.

Совєтська диктатура, — твердить далі Ю. Лайонс, — ніколи не мала того, що соціологи називають леґітимністю. Після майже 50 років свого існування совєтський режим все ще мусить утримувати понад мільйон „аґітаторів", що намагаються переконувати поневолені народи у його леґітимності. Там, де колись був ентузіязм, панують нудьга і знеохочення. Там, де колись була ідеалістична ціль — лише бажання жити ліпше.

За Сталіна деспотизм спирався на фізичному й моральному терорі. Тепер нові правителі переконались, що комуністична ідеологія остаточно затрачує свою атрактивність, але вернутися до сталінських засобів терору вони вже не відважуються.

Кремлівські диктатори, — приходить Лайонс до висновку, — можуть ще тільки триматися на поступках та реформах, які через їх неминучу половинчастість лише загострюватимуть невдоволення та спротив. Рівночасно це посилюватиме опозицію до Москви в країнах-сателітах, породжуватиме серед комуністів в СССР і поза ним різного роду єресі і розпалюватиме боротьбу за пріоритет в комуністичному світі між Москвою і Пейпінґом.

Яких же форм прибере нова революція в СССР?

Полк. Ґардер передбачає „революцію згори": палацовий переворот, у якому елементи, що репрезентують технократів і апаратників, повалять комуністів - політиків.

Найбільш правдоподібно, — пише він, — це виллється в народне повстання типу мадярського у 1956 році. Щоправда, в СССР немає достатніх антирежимних зорганізованих сил, старого типу й розміру революційного підпілля та проводу. Але цього всього не було також на Мадярщині.

Мадярська революція почалася з досить поміркованого протесту, а тоді — спалахнула могутнім полум'ям. Це був спонтанний вибух, бо все, що ненавиділо й сподівалося, вийшло нагору. Провідники виросли з рядів армії, з-поміж визволених із тюрем політв'язнів, з-поміж самих таки комуністів. Цю революцію можна було здушити тільки зовнішньою силою. Бо коли момент визріває, численність режимових дивізій уже втрачає своє значення: тоді навіть старшини перестають бути вояками — вони стають частиною народу і обертають свою зброю проти режиму.

Мадяри, можливо, подали приклад для наступних революцій проти тоталітарних, поліційних режимів.

Сучасна ситуація в СССР ставить перед урядом ЗДА величезної ваги питання: чи в нашому національному інтересі і в інтересі свободи допомагати захитаній московській диктатурі проти внутрішніх революційних сил? А власне це ми робимо тоді, коли затуплюємо зуби своєї пропаґанди проти Москви, щоб „не дратувати" кремлівських головачів. Це робимо тоді, коли поширюємо з нею торгівлю, бо, наприклад, продаючи большевикам збіжжя, допомагаємо їм приборкувати селян у їх історичній боротьбі проти державного феодалізму. Та сама логіка промовляє, коли ми рятуємо Кремль від наслідків роблених ним помилок.

В. С-ко

„ДЖЕМІНІ 6"

У серпні цього року відбувся успішний лет „Джеміні 5", а наприкінці жовтня має летіти довкола Землі „Джеміні 6", що є важливою ланкою в довгому ланцюгу проєктів, які підготовляють останній лет у проєкті Аполло. В цьому леті три астронавти вперше мають залетіти на Місяць, дослідити його і вернутися на Землю.

Лет до Місяця і поворот з нього на Землю заплянований на час перед 1970-им роком. Найтруднішим пунктом в цьому проєкті буде піднесення двох астронавтів з Місяця і перехід їх у космічний корабель, в якому один з астронавтів чекатиме на них, кружляючи довкола Місяця.

Всі дотеперішні пробні лети — це була лише підготова до цієї останньої цілі — здобуття Місяця.

І так, у березні цього року астронавт Вірджіл Ґріссом в кабіні „Джеміні 3" мав завдання лише змінити напрям лету своєї кабіни у відношенні до рівника. Зустріч двох кабін у космосі вперше мають здійснити астронавти з „Джеміні 8", які полетять довкола Землі в 1966-му році.

Астронавт Джеймс МекДівітт із „Джеміні 4" в червні ц. р. старався якнайбільше зблизитися до місця, де мав бути здогадний інший корабель, але ствердив, що звичайними засобами, без радарових та інших приладів — не можна цього осягнути. Таке зближення дотепер практиковано на значно менших висотах, де бойові літаки зближаються до вантажних, щоб поповнити свої резервуари пальним.

Під час лету „Джеміні 5" у серпні ц. р. Гордон Купер мав усі потрібні радарові та інші прилади, але йому також не вдалося зблизитися до частини ракети, що кружляла в космосі, внаслідок неправильного функціонування електричної системи. Але йому вдалося випробувати радарову систему і підготовити наступних космонавтів до зустрічі з іншою кабіною, що збільшило надії на успіх проєкту „Аполло", — лету на Місяць і повороту з нього на Землю.

У „Джеміні 6" керівним пілотом буде Волтер Шірра. Він матиме всі потрібні радарові та інші прилади, користуватиметься електричною енерґією зі звичайних батерій і тому не матиме тих клопотів, які докучали МекДівіттові й Куперові.

З досвіду й успіхів астронавта Шірри користатимуть всі інші астронавти, вдосконалюючи те, що вдасться головному пілотові „Джеміні 6". Тут треба зазначити, що лет „Джеміні 7", який має відбутися наприкінці цього року і триватиме 14 днів, матиме своєю ціллю лише випробувати вплив на людський організм стану невагомости і інших сполучених з цим летом чинників.

Для зустрічі в космосі з Кейпу Кеннеді випустять двоскладову ракету „Атлас Аджена" з тої частини летовища, з якої випускали ракети проєкту „Меркурій", а після того з північної частини летовища випустять за допомогою ракети „Титан II" космічний корабель з астронавтами.

Найважливішим у тій зустрічі буде момент, коли ніс космічного корабля має увійти в отвір ракети „Аджени'5'. Досі робили численні такого роду проби, але в умовинах, тільки подібних до космічних.

Ляїки дивуються, як можуть зустрітися космічні кораблі при тій неуявній швидкості, з якою вони летять у космічних просторах. Але астронавти знають, що коли космічні кораблі летять із швидкістю 5 миль на секунду у відношенні до Землі, то у відношенні до самих кораблів ця швидкість становить лише п'ять миль на годину.

Сподіваються, що зустріч у космосі відбудеться легше від зустрічі 2-х літаків, бо їм у горішніх верствах атмосфери деколи спричиняють труднощі вітри, а в космосі жадних вітрів немає.

Л. Л.

В ОДЕСЬКИХ ДЖУНҐЛЯХ

Дільниця тягнеться уздовж моря вузенькою смугою, починається від пляжу „Відрада" і кінчається біля Аркадії. Ці схили відвідувачі називають джунґлями.

— Прошу вас звернути увагу на район поблизу ресторану „Грот", — підкреслив полковник. — Учора недалеко від узбережжя невідомі двічі напали на перехожих, відібрали годинники, плащі та інший одяг. Кілька днів тому, як вам відомо, там також вчинено три злочини.

Ця сценка відбулася серед темної ночі в Одесі, і кореспондент Є. Костюк у „Молоді України" з 19 вересня розповідає як один міліціонер після гострого поєдинку затримав п'ятьох озброєних грабіжників.

ВІЧНА МУЗИКА БАРВ

Тепер йому було б 90 років, українському талановитому артистові - малярові Олександрові Мурашкові, який своєю творчістю зробив великий вплив на розвиток українського мистецтва.

Син київського іконописця, Олександер Мурашко замолоду прагнув осягнути таємниці барв і ліній, пізнавав музику форми і простору.

Однією з перших робіт, що визначили нове ім'я в живописі, була велика його картина „Похорон кошового". До речі, для неї мистецві позував відомий український письменник М. Старицький. Це твір величезної внутрішньої сили, трагічний монолог журливого мовчання. У напруженому драматизмові подій — глибокий роздум про долю українського народу.

Полотно „Похорон кошового" мало важливий вплив і на творчу біографію мистця. За свою працю О. Мурашко був нагороджений закордонною пенсіонерською поїздкою.

Олександер Мурашко поїхав до Парижу. Перебування за кордоном збагатило мистця життьовим і мистецьким досвідом. Він постійно думав про Україну, про свій народ. Національний характер Мурашкової самобутности видно в кожній роботі мистця.

Офіційна критика звинувачувала О. Мурашка у схилянні перед західнім мистецтвом. Ніби ненароком згадувалося, що мистець багато виставляє своїх робіт у Мюнхені.

Глибоко освічена людина і різнобічна натура, Олександер Мурашко був також відомий і як педагог. У 1909-1912 роках викладав у київській мистецькій школі та в мистецькій студії.

В часописі „Молодь України" з 7 вересня А. Кримчанський, який пише про нього статтю, сказав, що „талановитий художник загинув від руки бандитів у 1919 році в повному розквіті творчих сил".

Насправді талановитого українського мистця Олександра Мурашка вбили большевики.

П. Панасенко

ГОЛОС ЧИТАЧА

НІМА, ДІЛОВА ДИСКУСІЯ

У відповідь на статті в „Свободі" чч. 158-164 з 27 серпня 1965 - 4 вересня 1965 р. „Чого ми хочемо від нашої молоді?" я вислав 7 жовтня ц. р. другі 100 долярів (сто дол.) на Фонд Катедри Українознавства і другі 50 дол. (п'ятдесят дол.) для Наукового Товариства ім. Шевченка в Сарселі.

Михайло Чайківський
Ню Гейвен, Конн.

Степан Смерека-Чорній

ТЕАТРАЛЬНІ ІДЕЇ ТА ЕСТЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ КАРПЕНКА-КАРОГО

(2)

Був це наказ жандармського управління, згідно з яким Тобілевич мав негайно виїхати з Ростова. Його позбавляли права жити на Україні, забороняли виступати на сцені і пропонували обрати для проживання якесь „затишне місце" в східній Росії. На приготування в дорогу давалось лише десять годин.

Порадившись з братами та приятелями, Карпенко - Карий вирішив виїхати до Новочеркаська, де йому довелося пробути п'ять років.

***

Карпенко - Карий разом із своїми братами М. Садовським і П. Саксаганським, а також М. Заньковецькою піднесли українське театральне мистецтво на високий рівень. Карпенко - Карий — ідейний надхненник театрального відродження на Україні в другій половині XIX і на початку XX століття.

Його п'єси, що збагатили український театральний репертуар гостро - соціяльною драмою і комедією, не були перевершені ніким з українських драматургів.

Театрально - естетичні погляди Карпенка - Карого — це такі ж його принципові думки й погляди, що базуються на усвідомленні кращих надбань театральної культури людства як і його драматургічна творчість, що збагатила цю культуру новими мистецькими цінностями.

Карпенко - Карий прекрасно знав життя простого народу, бо й як селянин-хлібороб разом із батьком працював на землі з ранку до пізньої ночі, перебуваючи під поліційним наглядом на хуторі „Надія". —

Живучи ввесь цей час серед народу і його життям, Карпенко - Карий спостережливим оком сприймав усе те, що пізніше відобразив у своїх творах. Ця школа вивчення народного життя дала Карпенкові - Карому дуже багато. Завдяки цій школі створив він живі, колоритні характери в драматургії. Як актор, він створював на сцені правдиві образи і виступав проти карикатурного зображення селянина. Цього принципу він додержувався і як драматург. Реалізм акторської гри і реалізм у драматургії Карпенка Карого були тісно зв'язані.

Дуже цікаво характеризує Карпенко - Карий виставу „Наталки Полтавки" у 80-их роках в театрі М. Старицького із точки зору своїх естетичних поглядів. Він дає високу оцінку грі Садовського в ролі Миколи. Артист „витворив бурлаку в реальний тип, поставив його на рівні з Возним та Виборним і дав такий витончений зразок, по котрому всі сучасні актори грають[2].

Про актора Мову письменник говорить, що він тільки „виспівував" Петра. Тут, звичайно, Карпенко - Карий мав на увазі розуміння суті драматичної творчости, завданням якої є створювати сценічний образ, а не виголошувати текст ролі. Карпенко - Карий мріє про той час, коли театр буде служити широким масам народу.

„Наталку знає поки городянин, а селянин не знає навіть, що то за театр, як не знав його вісімдесят літ до цього часу Виборний, котрий питає бувалого Петра: „Що це таке: город чи містечко?" Але буде час, коли й селяни знатимуть театр, знатимуть „Наталку", і час той ми повинні приспішити, змагаючись зо всієї сили, щоб заснувати народні авдиторії - театри хоч по містечках та великих селах. Такі авдиторії - театри були б найкращими пам'ятниками як Котляревському, так і тій інтелігенції, яка в основу свого життя на землі положить любов до народу і працю задля народної освіти"[3]

Ідея наближення театру до народу, до селянських і робітничих мас, не покидала Карпенка - Карого все його життя. Він вірив, що колись його ідея здійсниться.

Карпенко - Карий завжди вимагав, щоб драматичний твір мав пізнавальну цінність. В основі його театральних і літературних поглядів були закладені головні засади демократичної етики, які обстоювали суспільну ролю театру і літератури.

В одному з листів до своїх дочок Карпенко - Карий заявляв, що він пише не ролі, а п'єсу, в якій старається правдиво виразити певну ідею. Це було творчим принципом Карпенка - Карого. Про цей принцип писав він у зв'язку із п'єсою „Суєта".

Творчий шлях Карпенка-Карого — це шлях боротьби за принципи реалізму. Найвидатніші сценічні образи, які він створив, це образи Калитки („Сто тисяч") і діда Мірошника („Наймичка") Відтворюючи їх на сцені, він вдумувався у внутрішню суть образу і ніколи не вдавався до поверхозних засобів.

Поруч із напруженою драматурґічною працею Карпенко - Карий виконував багато роль, виступаючи на сцені. Чудесно виписані ним образи знаходять в його особі талановитого сценічного інтерпретатора. Вірний своєму творчому принципові, він займає почесне місце серед корифеїв українського театру.

Сценічний талант Карпенка - Карого надзвичайно гнучкий; йому однаково доступні в межах його амплуа найтонші злами душевних рухів — від драматично сильних до повних глибокого ліризму і найдоброзичливішого гумору. І справді, досить тільки глянути на галерію типів, створених Іваном Карповичем, щоб побачити, що це справді викінчені образи Калитки („Сто тисяч"), Павла Серпокрила („Понад Дніпром"), Мартина Борулі („Мартин Боруля"), Мірошника („Наймичка"), Пузиря („Хазяїн"), Прокопа („Сватання на Гончарівці"), Назара („Назар Стодоля"), Дворецького („Підпанки"), Шила („Як ковбаса та чарка"), Терешка („Суєта"), та інші.

На акторській діяльності Карпенка - Карого відбились ті ж самі естетичні погляди, що ними керувався він як драматург.

Свою творчу сценічну діяльність він розглядав, як почесну службу для народу.

[2] Про мистецтво режисера „Мистецтво". Київ, 1958, сторінка 78.

[3] І. К. Тобілевич. „Наталка Полтавка". Про мистецтво режисера „Мистецтво" Київ, 1948, стор. 74.

(Далі буде)

ПАМ'ЯТІ БОГДАНА МЕЛЬНИКА

У сороковий день його смерти
(Слово над домовиною в дні 7 вересня 1965 року)

З трагічною, майже апокаліптичною, послідовністю вдарила доля спокійне, мирне плесо життя тутешньої громади.

Впродовж останніх трьох місяців вона забрала з неї трьох передових громадян, представників, колись в піонерську добу такого численного, а тепер щораз ріднішого, роду людей, які в цім до краю зматеріялізованім світі, що, купаючись у безприкладнім добробуті, зробив головним своїм призначенням особисту вигоду й особисте щастя, — присвячують своє життя своїй громаді.

„Не нам на прю з Тобою
стати,
Не нам діла Твої великі
судить."

Не нам зрозуміти трагічну консеквентність цих трьох великих втрат і в зрозумінні знайти полегшу: Осип Чайківський, Василь Цимбала і третій в трагічній черзі Богдан Мельник.

Третій і найтрагічніший, наймолодший, найдіяльніший, з найширшим засягом і праці. Союзовець, пластун, господарський діяч. Основник і секретар Пластового

Сл. п. Богдан Мельник

Відділу Українського Народнього Союзу в Монтреалі, канадійський репрезентант, головний радний, цієї найстаршої української, не лише американської, але й канадійської установи.

Людина рідких, справді пластових, прикмет: шляхетна, добряча, працьовита. Людина незрівняного родинного віддання, як муж і батько, яка все ж таки, поза своєю родиною, знаходила глибший сенс існування в службі своїй громаді.

Це такі, як Богдан Мельник, збудували нашу канадійсько-американську громаду. Це вони постійно розбудовували й розбудовують її — внутрі, та здобувають для неї пошану й визнання — на зовні. Це їхнім недоспаним ночам, незнаним вигодам і непережитим радощам життя, на які має право кожна людина, завдячує наша канадійсько-американська Україна, свій постійно зростаючий престиж, а з ним зрозуміння для її визвольних змагань і, — хоч покищо, дуже скромну, допомогу в них.

Хто не погодиться з нами в тому, що без труду й посвяти таких як Богдан Мельник, не було б українських послів у парляменті й українських міністрів у уряді цього великого, західнього краю. Не було б українських митрополитів і єпископів, вага й повага яких у Римі й в цілому світі, під проводом українського Кардинала, в десятеро перевищає їх число і число української еміґрації.

Так, це жертвою і посвятою Богдана Мельника й людей його покрою, росте наше громадське добро, світське й церковне. Бо така є вже трагічна механіка життя людських збірнот, що те, що скорочує життя одиниць, продовжує і скріплює життя громади.

Адже сверджує модерна медицина, що зародки більшости недуг є в кожній людині, але розвиваються вони в тих, хто більше рискує своїм життям, виснажує його, щедро роздаровує іншим. Може не за горами той час, коли нові досліди докажуть, що недуга, яка передчасно забрала нам Богдана Мельника, мала своє коріння в його дальшому й ближчому минулому.

Додайте до неспокійної молодости Богдана Мельника, що припала на час ясних і трагічних визвольних змагань українського народу, неменш трагічну боротьбу з наїзниками України, перед і в часі останньої світової війни; додаймо до них непосильні труднощі еміграції, і зрозуміємо, що цього було досить, щоб, послабити організм Богдана й зробити його податним на його смертну недугу. Його непосильна громадська праця, брак відпочинку, журба за свою громаду, чи це не мусіло безмежно збільшити цей життєвий тягар, який доля присудила йому нести довгими роками воєнного лихоліття? Чи це не мусіло над міру скоротити життя цієї шляхетної людини?

Не нам оцінити величину втрати Богдана Мельника, як чоловіка дружині й батька дітям. Ми й не пробуємо цього, хоч всі ми знаємо неоцінену, незаступиму ціну наших дорогих дружин й подругів та люблячих батьків. Але ми знаємо ціну втрати Богдана Мельника для нашої громади, а зокрема для найбільшої і найстаршої української установи вільного світу — Українського Народного Союзу.

Смерть передового секретаря одного з більших її відділів, втрата її головного радного, репрезентанта канадійської вітки УНСоюзу, болюче вразила й зранила УНСоюз. Це не звичайна фраза, не вислів куртуазії, належної Покійникові, але щира, нефальшована правда, щоБогдана Мельника ми не маємо ким заступити. Брак Богдана Мельника довго болюче відчуватиме не тільки тутешня громада, але й широка вісімдесятп'ятитисячна союзова громада, що розкинулась по широких просторах Злучених Держав і Канади. Тільки віра в те, що праця і відданість своїй громаді Богдана Мельника не пройде безслідно, що вона заохотить інших іти його слідом і продовжувати незакінчене діло Покійноьо, злагіднює гнітуче почуття жалю і болю.

Достойна Пані Дружино й Сини Покійного, Сумом пройнята Монтреальська Громадо!

Нехай це прилюдне признання для громадських чеснот Покійного злагіднить, якщо це можливе, Ваш біль і Вашу тугу за Тим, що Вас так ненадійно покинув. Прийміть ці глибокі вислови признання для Нього й водночас глибокого співчуття для Вас із приводу Його втрати від Екзекутиви, Головного Уряду й майже стотисячного членства Українського Народного Союзу. Пам'ять Вашого чоловіка, Вашого Батька, й Вашого. Монтреальська Громадо, передового діяча, довго залишиться в нас живою і буде зберігана в найвищій пошані.

Ярослав Падох

● **Об'єднані Нації** все ще мають дефіцит на 154.700.000 долярів. 14 членських держав вплатили 20 мільйонів, але СССР, Франція і Вільний Китай — всі три постійні члени ОН — не зголосили ніяких „добровільних" вплат. ЗДА платять щорічно по 19 мільйонів дол. членського внеску плюс 5 мільйонів на мирову місію на на Середньому Сході.

Ст. Кетеринс, Онтаріо

ПАМ'ЯТНИК ГЕРОЯМ

Ось цією статтею хочемо пригадати тисячам наших земляків, розсіяних по північному американському континенті невелику місцевість в Канаді на Ніягарському півострові.

Одні знають це місто садів і городів із першої Зустрічі Українців Канади і Америки, другим напевно в пам'яті 1956 рік, Великий З'їзд і Зустріч українських військовиків та започаткування акції побудови пам'ятника поляглим воякам.

Ще інші ніколи не забудуть першої стрічі, з церковцею „на горбку", як часто писав у своїх репортажах ред. О. Лисяк, коли друзі хотіли побачити славний Ніягарський водопад.

Намічене 9 років тому діло Коміттом Комбатантських організацій міста Ст. Кетеринс, а то: Українською Стрілецькою Громадою, Українським Відділом Канадійського Лігіону ч. 50? Братством УСС, 8-ою Станицею Союзу Бувших Українських Вояків, Станицею Братства кол. Вояків 1-ої УД. УНА, і Станицею Місії УПА стало дійсністю.

Пам'ятник на славу і вічну пам'ять поляглим українським воякам за Україну і Канаду в стадії побудови на репрезентативній площі Української Католицької Церкви, при головному шляху „Квін Елизабет Гайвей", яким кожного року переїжджають мільйони авт і туристів.

В день празника Святої Покрови, Матері Божої, Покровительки Українського війська, в неділю 17-го жовтня відбудеться святочне відкриття Пам'ятника тим, які упали на полі слави.

Відкриття пам'ятника відбудеться під Почесним Патронатом Домініяльного Президента Канадійського Легіону Ф. Обрехта, а урочистого відкриття довершить генерал Армії УНР М. Садовський. Передачу пам'ятника під опіку молоді переведуть члени сеньйори української генералїції.

В склад Почесного Комітету входять отці Капеляни української і канадійської армій, отці Пароxи місцевих церков, високі старшини українських і канадійських збройних сил і голови центральних комбатантських і молодечих організацій.

Щоб належно і гідно вшанувати цьогорічний празник Святої Покрови, та увіковічнити пам'ять тих молодих канадійців українського роду, які у двох світових війнах віддали своє життя за волю і добро Канади, як і цілого, вільного світу, як і тих українців, що за ті самі ідеали волі зложили своє життя в Україні і на усіх побоєвищах земного глобу.

Запрошуємо Проводи та Централі усіх українських військовиків, молодечих і суспільно-громадських організацій до численної участи.

Ми, бувші українські і канадійські вояки, що живемо в місті Ст. Кетеринс, Онтаріо, хочемо вірити, що всі Ви, наші друзі і побратими зброї, старшини, стрільці, організації, відділи, як теж Високодостойне Духовенство, молодь, громади, що живете по обох сторонах славної ріки і водопаду Ніягара, щиро відчуєте наше запрошення і масово прибудете до нас 17-го жовтня 1965 року.

Нашим організованим здвигом дамо наш доказ вірности Святій Покровительці українського народу, Пресвятій Божій Матері віддамо нашу шану, як і тим, які за державну волю Батьківщини життя своє віддали.

Кличемо Вас усіх, старших і молодь. Хай у той великий день Празника і шани в честь Найкращих Синів нашого народу, під їхнім Пам'ятником, нікого з Вас не забракне.

Молитвою і постановою у стіп Пам'ятника зробимо нашу Спільну Заяву усім, приятелям і ворогам, зокрема українському народові в неволі, що вірою і правдою будемо спомагати його боротьбу усіма нашими силами і спроможностями, аж Україна стане вільною і самостійною державою.

За Діловий Комітет
голова **Василь Пласконіс**

секретар **М. Чорнописький**

Примітка: Особисті та організовані зголошення у святкуваннях, як і по інформації просимо слати на адресу секретаря:

M. Czornopysky, 9 Ted St., St. Catharines, Ont., Canada, Tel.: 68-20532.

Золотий ювілей подружжя Ільна та Юстини Верещаків у Геркімері

18-го вересня панство Ілько і ЮстинаВерещаки відзначили Золотий Ювілей свого подружжя. Отець Мельник в церкві св. Покрови відправив Благодарну Службу Божу на інтенцію Ювілятів. Отець парох благословив Ювілятів та бажав їм ще довгого життя.

О год. 6-ій в Народнім Домі відбулась гостина, на якій були присутні, так як рано в церкві, діти і внуки ювілятів і також їхні приятелі і знайомі. Гостину започаткував о. Мельник, який побажав Ювілятам Божого благословення, довгих років життя та потіхи з дітей і внуків. Отець Мельник вітав в імені Ювілятів їхню родину та всіх присутніх.

Панство Верещаки дякували всім за бажання та зложили $ 50 на церкву св. Покрови в Геркімері, $20 на Дім Старців і $ 5 на „Веселку".

Обидвоє Ювілята є заслужені члени нашої громади, вони є членами 192 Відділу УНСоюзу. Пан Ілько Верещак був членом засновником Українського Нарадного Дому, і був навіть його предсідником. Пані Юстина Верещак є членом і касиркою в Церковнім Сестрицтві.

Дай, Боже, Ювілятам ще довгого віку для добра нашого народу і Церкви.

М. П.

„Даром не минеться" смиканка

„Понад півтора десятка літ я знаю Наталю Митрофанівну Р., — пише в своєму нарисі Михайло Миценко („Літературна Україна" з 17 вересня). — Їй прямо таки таланило на педагогічній ниві: за якихось тричотири роки по закінченні університету вона вже мала славу досвідченого педагога...

Збігали роки. Недавно я зустрів Наталю Митрофанівну в театрі. Відразу впало в око: якось „не та". Присмучене лице, без молодого гарячого блиску очі.

— Нездужаєте?

— Та ні...

— А що?...

Слово за словом — розговорилися.

— Втомилася, якось збайдужіла. Оті щоденні смикання, вичитування... Когось треба побоюватися, хтось прийде, щось знайде, кудись запише, десь скаже, даром не минеться"...

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього, дня 20-го вересня 1965 року, відійшов у Вічність наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДУНЬО, БРАТ, ВУЙКО І СТРИЙКО

бл. п.
д-р СЕМЕН ДЕМИДЧУК

В часі нашого смутку, ми зазнали багато потіхи і розради від Приятелів, Знайомих і наших Визначних Громадян.

Цією дорогою хочемо зложити нашу глибоку і щиру подяку.

Вперше дякуємо з глибини серця Впр. о. о. за відправлення Парастасу при домовині Покійного а слідуючого дня за похоронні Богослуження; а це Впр. о. Прелатові Климентієві Приймі пароxові, Впр. о. Протоігуменові Миколі Когутові ЧСВВ з Ню Йорку, Впр. о. Ярославові Кекішеві, Впр. о. Любославові Мудрому з Озон Парку і Впр. о. Любомирові Гузарові зі Стемфорду. Наша велика подяка нашому пароxові о. К. Приймі за прощальні слова на цвинтарі, Впр. о. Протоігуменові М. Когутові в часі тризни.

Щиру подяку складаємо Редакторові „Свободи" — Антонові Драганові за так глибоко обдуману промову від УНС і „Свободи" при домовині Покійного. Редакторові Іванові Кедринові від Т-ва Журналістів, проф. В. Міяковському від УВАН, секр. П. Кучмі від Т-ва „Дністер" — 361 Відд. УНС.

Рівнож дякуємо Редакторові д-рові Л. Луцеві і п. Іванові Галичинові за промови в часі тризни.

Наша велика подяка Організаціям за прислані вінки, від УНС, Ред. „Свободи", Т-ва „Дністер" — 361 Відд. УНС, 3 Відділу СУА, і всім, які прислали вінки і цвіти, а яких тут вичислити поіменно не можливо.

Не меншу подяку висловлюємо всім тим Приятелям і Знайомим за численні пожертви на Св. Служби Божі за Покійного.

Ми глибоко вдячні нашим Організаціям і Товариствам за прислані телеграфічні і листовні співчуття, УНС, УККА, УВАН, Т-во Шевченка, Т-во Лікарів Півн. Америки і Відділ Ню Йорку, Окр. Комітетові Відділів УНС в Монтреалі, Канада і Окр. Раді СУА в Ню Йорку.

Щиро і сердечно дякуємо за прислані особисті вислови співчуття — п. Йосипові Лисогорові, проф. Левові Добрянському, Дост. п. Іванові Яремкові з Торонта, проф. Александрові Архімовичеві, проф. Якові Зозулі, проф. М. Чубатому, проф. В. Міяковському, проф. Дражевській, адв. Михайлові Пізнакові, ред. Вол. Душникові з Дружиною, і всім з Америки і Канади, яких тут також вичислити годі. Наша особливша подяка п. П. Лисогорові і Його Дружині за участь в похороні і на цвинтарі. Наша велика подяка Д-рові Осипові Оришкевичеві за його дбайливу опіку в часі недуги Покійного.

На кінець дякуємо Всім, які своєю участю причинились да вшанування пам'яти Покійного.

Похоронному заведенню п-ні Олени Тжаска висловлюємо наше признання і подяку за так точне і совісне полагодження всіх справ зв'язаних з похороном.

Хай Всім Вам Господь нагородить стократно.

МАРІЯ ДЕМИДЧУК з Родиною

Дещо про бджоли та про їх квас

Летить птах понад Божий дах.
— Тут моє діло все погоріло!

Кожний пасічник і його діти легко це відгадають.

Це летить бджілка понад церкву, з котрої чується аромат спаленої свічки з чистого воску, який лиш бджілки або божі мухи, як їх називали наші предки, вміють випродукувати! Нарід пізнав, що запах з чистої воскової свічки є присмний людині, то напевно і він буде милою жертвою Богові.

Ще багато є питань з ділянки пасічництва в нашім народі, які ще розгадані. Подам їх кілька, може хтось схоче їх вияснити. Ось вони. Чи це правда, що пасічники не терплять на ревматизм ані не хорують артретизмом? Чи це правда, що коли помре пасічник, то хтось із родини мусить піти до бджіл та їх про це повідомити, бо інакше всі до одної вигинуть до року. Я знаю один такий випадок вже тут в Америці, що так воно сталось.

Ще є питання, яку мову бджоли розуміють, українську чи англійську? Думаю, що нікотрої, але вони розуміють думку чоловіка. Бджоли, — це благородний витвір вселенної мудрости. Вони належать до всесвіту. Вони читають сонце, вони орієнтуються зі сонця, куди їм треба летіти. Вони згідно з сонцем родяться і гинуть. Сонце обертається довкола своєї осі раз на 21 день. Бджола дозріває за 21 день від дня знесення ячка бджоляною маткою. Бджоляна матка підлітає високо під сонце, як їй треба паруватись. Там високо під сонцем запліднюється, а не в темнім вулику. Бджілки збирають пергу і нектар, з чого виробляють собі поживу, ще й людям залишають. Це все дістають з квіток, які виростають на сонці. Сонце, квіти, бджоли, — Це нероздільна трійця. Якби не було бджілок, не було б квіток, не було б багатьох родів овочів ані городини, бо все потребує запліднення жіночої статі чоловічою.

Чи це чисто похітливе сексуальне почуття, якого все живе потребує? Д-р Рудольф Стайнер каже, що це муравлиний квас (формик есид), якого все потребує, щоб жити. Муравлиного квасу потребує все, щоб жити і рости і не гнити. Тому на світі є найбільше родів муравлів. Вони находяться в найдальших тропіках і також в арктиках.

Муравлі витворюють зганий квас, таму названо його квасом муравлиним. Його також мають бджоли, оси і майже все, що живе. Навіть рослини і дерева. Де найбільше є сміття, сухого дерева, і т. п., там буде найбільше муравлів. Там вони це перегризають, їдять, та всі ці залишки заприскують муравлиним квасом. Тому ліс, де є багато муравлів, завжди має присмний і здоровий запах. Якби не було муравлів і їхнього квасу, все гнило б і смерділо. Муравлиний квас пече, як дістанеться до тіла через пробиту шкіру. Все живе сотворіння його пізнає скорше чи пізніше. Якби бджоли не мали того квасу, то мухи, миші й інші паразити давно були б їх знищили.

Коли б бджілки лише брали пергу й нектар з квіток і зате нічого їм не давали, то це була б проста крадіж, грабунок. Та в природі є не так. Задармо ніхто нічого не дістає, хіба паразити. Кожда квітка, кожда рослина, що росте під сонцем, потребує муравлиного квасу. Бджілки обдаровані ним більше, як інші сотворіння, тому їм призначено цей квас рослинам роздавати, себто міняти його за свою поживу.

Кожда квітка вранці отвирається, наповнює повітря пахнючим ароматом, щоб привабити до себе рухливу бджілку, щоб дати їй свій нектар, а від неї дістати муравлиний квас.

Бджілка задоволена відлетить, квітка також задоволена, що запліднилася. Вона зачиняється і в неї насіннячко достигає, щоб життя продовжувалось з року в рік.

М. Сурмач

ВІРА ВОВК ПРО ВІДВИДИНИ В УКРАЇНІ

„ЗУСТРІЧ З УКРАЇНОЮ"

Під таким заголовком поетеса Віра Вовк виголосила реферат в Українському Інституті Америки в Ню Йорку 11-го вересня. Письменниця Віра Вовк (Віра Селянська), професорка німецької мови в університеті в Ріо де Жанейро в Бразилії вже відома нюйоркській публіці, бо давала декілька літературних вечорів у Літературно-Мистецькому Клюбі. Вона брала участь в Конґресі Міжнародного П.Е.Н.-Клюбу в столиці Югославії як бразилійська делегатка і перед Конґресом відвідала Україну. Ціллю її подорожі було відвідати свою стареньку бабусю та інших кревних. Письменниця не одержала дозволу відвідати рідні сторони, тому її кревні очікували її у Львові та Ужгороді. Свої враження про Україну передала вона слухачам найкращим способом, переплітаючи їх віршами, які їй насувались на вид пречудових красвидів. Усюди говорила по-українськи, навіть у Москві, де усі їй чемно відповідали, хоч одного разу запитали її, чи вона не говорить циганською мовою В Одесі одна інтуристка переконувала її, що цитрина зветься по українськи „лімон". На загал у Харкові, Києві, Ялті та Одесі вона чула російську мову і бачила російські або мішані написи, зате у Львові та Ужгороді більшість населення говорило по українськи. Вулиці були чисті, а люди одягнені бідно, але не так опущено, як вона мала нагоду бачити в Полудневій Америці.

Письменниця провела найбільше часу в Києві, бо аж десять днів, де мала нагоду познайомитися з членами Спілки Українських Письменників, як М. Бажаном, Дм. Павличком, Ліною Костенко, та багатьма іншими. Відвідувала церкви, але більшість із них „була в ремонті", а ті, що були відчинені, світили пусткою, не мали ікон, ані Євангелій, які вона передтим бачила в музейних складах у Москві. Подорож по Дніпрі а також сам Канів справив на письменницю найкраще враження. У пропам'ятній книзі на Могилі Шевченка вона вписала: „Принесла Тобі через океан своє серце". Ясна річ, що реферат насував численні запити, на які референтка старалася дати вичерпуючі відповіді. Українського села з його колгоспами вона не бачила, а тільки мала нагоду розмовляти з письменниками, поетами та мистцями. Коли старалась довідатися, чому так багато людей говорить по російськи, то їй вияснили, що молодь виїжджає на Схід, на працю, там женяться з чужинками, а по повороті мішані подружжя вживають російської мови. Одначе вона стрічала також клюби, які плекають українську мову і літературну творчість. Перебуваючи у Києві, письменниця пізнала одного француза, який за короткий час так опанував українську мову, що виголосив тригодинний реферат.

На Україні вона зустрічала надзвичайну гостинність і привітність, але при цім повздержливість. Ніхто не випитував про її походження, як це було у Москві, або як це роблять інтуристи, бо це вже є їх професійним обов'язком.

Молодь є дещо відмінна від американської. Вона не захоплюється фразами, але кожне слово важить і виробляє свою власну опінію; крім цього багато читає. Письменниця мала нагоду бачити гарні книгозбірні в деяких молодих людей. Будучи у Львові, вона познайомилася із Василем Гарасименком, який спорядив новий рід бандури, на якій можна награвати не тільки думи, але також модерні мелодії, і таку бандуру вона купила собі на пам'ятку.

Численна публіка нагородила референтку гучними оплесками.

Семен Федюк

НА КРИЛАХ ПОЕЗІЇ

11-го вересня Об'єднання письменників „Слово" влаштувало в Ню Йорку в залі Українського Інституту Америки вечір, на якому письменниця п. Віра Вовк мала поділитися враженнями з подорожі по Европі і прочитати слово - звіт „Зустріч з Україною".

Віра Вовк є талановитою письменницею в різноманітних жанрах, авторка антології і людина з широким діяпазоном мистецьких компетенцій і зацікавлень. Я був на її авторському вечері пару років тому і мав підставу сподіватися цікавого виступу й на цей раз. І дійсно, реферат, який п. Вовк нам прочитала, був ефектним і змістом і формою. То була розповідь про зустріч з Літературною Україною, про знайомство і контакти з українськими письменниками, що було, власне, метою її подорожі.

Пані Вовк не була на селі, не розмовляла ні з колгоспниками, ні з робітниками, це значить з людьми нижчих соціяльних прошарків, тому її враження дещо оптимістичні, а окреслення молоді інтуїтивно-теоретичне. Виклад п. Вовк збентежив нас і викликав багато думок і запитів, але більшість з них залишилася недостатньо з'ясованими. Присутні виповнили залю і почувалися як спраглий, якому дали лише ковточок води, він пив би ще і ще.

Пані Вовк сказала, що підсовєтська молодь ліпша за нашу, бо цікавиться не побутовим достатком, а книгами й ідейними вартостями. Але ж, набираючись тих вартостей, вона повинна формувати своє кредо, свій світогляд і визначити своє ставлення до соціяльного устрою і системи. Як же вона ставиться до комунізму й до большевицького режиму — позитивно чи неґативно? Це болюче й важливе питання залишилося невияснениим. Також доповідачка сказала, що підсовєтська молодь виростала в умовах совєтсько-комуністичного устрою, де ніхто не плекає ні релігійних, ні національних традицій, тому вона ставиться критично до релігійних обрядів і до національних традицій. Вона хоче починати від основ, шукає фундаментів і не сприймає готових трафаретів. Але ж національне почуття базується на традиціях. Як, скажімо, письменник може бути національним, якщо він байдужий до козаччини, до гетьманів, до національної ноші та ін.?

Також трудно зрозуміти, як український письменник, цей жрець слова, що плекає й збагачує рідну мову, може погоджуватися з рішенням комуніст. партії про злиття націй, а значить — і мов, і працювати над тим, що його партія прирекла на заник? Якщо ж письменники з тим не погоджуються, то таки повинні в якійсь формі виявляти незадоволення, якщо в умовах відносного пом'якшення режиму не мають сміливости критикувати й домагатися, як це роблять поляки чи балтійці. Але в численних дружніх розмовах пані Вовк не почула від українських письменників навіть натяку на незадоволення. Напроти, вони виправдували вживання російської мови тим, що значний відсоток українців жив якийсь час поза Україною, вони одружувалися не з українками і т. д. Така „арґументація" не робить чести українським письменникам.

Вважаю, що національно свідомий українець, їдучи на Україну, не повинен обмежувати себе контактами з письменниками в поетичній атмосфері, бо письменники — це лише маленька частина народу. Кожний екскурсант повинен робити спроби вияснити дух і почування народу та ставлення його до існуючого устрою. Пані Вовк, на жаль, не знайшла часу, щоб хоч на базар піти та побачити колгоспників, на поті яких тримається Червона імперія.

Пан Семененко визначив подорож п. Вовк, як типову екскурсію на рейках коекзистенції. Це — вдале окреслення, бо Іван Драч та його колеги зуміли оточити п. Вовк „поетичною атмосферою без політики", крізь яку вона не побачила реального образу окупованої батьківщини — України.

А. Гудовський

ТАРЗАН, ч. 5513. Хоче користати з подібности.

— Ми навіть не знаємо, як вам подякувати, сказав Воллес, коли вони всі вернулися до носіїв.

— Нема защо! — відповід Тарзан. — Ось тільки передайте мій привіт Гаррісові, коли його побачите.

Воллес злющо посміхнувся. — Востаннє подивіться, Маріо... І запам'ятайте манери вашого двійника!